

NEŞATÎ'NİN METHİYELERİNDE NESİP

Mahmut KAPLAN¹

Öz

Neşatî 17. yüzyıl klasik Türk şiirinin önemli isimlerinden biri olup bazı özellikleriyle de Hint üslûbunun temsilcilerindedir. Naat ve Mevlana methiyelerinden sonra döneminin padişahlarına ve başta sadrazam olmak üzere devlet yöneticilerine ve bazı dostlarına yazdığı kasidelerdeki beyit sayısı gazelleriyle hemen hemen denktir. Kasidelerinde Nef'î tesirinde olan şair bazı fahriyelerinde Nef'î'yi geçtiğini iddia etmiş, aynı iddiayı bazı İran şairleri hakkında da ileri sürmüştür. Kasidelerin nesip bölümleri, şairlerin bilgi ve görgülerini, şiir konusundaki hünelerini sergilemeleri bakımından önemlidir. Bu yazıda Neşatî'nin divanında yer alan kasidelerinin nesip bölümleri incelenmektedir. Yazıdan amaç şairin methiye türünde nelere dikkat ettiğini, neleri anlattığını ve nasıl tasvirler yaptığını tespit etmek, kasideliğinin nesiplere yansıyan özelliklerini belirlemektir.

Anahtar Kelimeler

Neşatî, kaside, nesip, methiye, divan

NESIP IN NEŞATI'S PRAISES

Abstract

Neşatî is one of the important names of the 17th century classical Turkish poetry and is one of the representatives of the Indian style with some features. The number of couplets in the odes he wrote to the sultans of his time, especially the grand vizier, and some of his friends, after the eulogies of Naat and Mevlana, is almost equal to his ghazals. The poet, who was under the influence of Nef'î in his odes, claimed that he passed Nef'î in some of his honors, and he put forward the same claim about some Iranian poets. The prophecy sections of the eulogies are important in terms of exhibiting the knowledge and manners of the poets and their skills in poetry. In this article, the nesip parts of the qasidas in Neşatî's divan are examined. The study reveals the features of the poet's eulogy reflected on the nesips by determining what he pays attention to, what he tells and how he describes it.

Key Words

Neşatî, eulogy, nasip, praise, divan

1 Prof. Dr., Beykent Üniversitesi Öğretim Üyesi (mahmutkaplan53@hotmail.com)

Gönderim Tarihi: 16.12.2021, Kabul Tarihi: 23.12.2021

Giriş

17. yüzyıl klasik Türk edebiyatının, etkileri günümüze kadar devam eden önemli şairlerinden bir olan Neşatî “Şiirlerindeki renkli fakat dış âleme dönük tasvirleriyle Nef’î’yi, sanat edasıyla Fehîm-i Kadîm’i ve Nailî’yi zarif hayalleriyle Riyâzî, Yahya ve Bahayî’yi andıran şairin divanında kasideler geniş yer tutar.” (Kaya 1998: 28) gibi ifadeler şairin kasidediliğinin dikkat çektiğini göstermesi açısından önemlidir. Neşatî hakkında kullanılan “Peyrev-i Nef’î olmagın eş’ârı şûh ve selîs ve güftârı kulûb-ı irfâna enîs ü celîsdür” (Rızâ 2002: 99) ifadesi şairin kasidedeki tarzını ifade etmektedir. Neşatî, kasidelerinde Türk şairlerinden Fehîm-i Kadîm, Sabrî, Bâkî ve Nef’î’yi zikretmiştir. Bilhassa “Nef’î takipçilerinden biri olan Neşatî bu büyük şaire saygı duyar, ona hayrandır. Şairane tefahür olarak değerlendirilebilecek ifadelerinde Neşatî “Nef’î lehçesiyle şiirler yazdığından dolayı iftihar etmektedir. Fakat buna mukabil bu büyük kaside şairine rakip olduğunu söylemekten çekinmemiştir. Ona göre eğer manzumelerini Nef’î görseydi, hayran olacak, hatta şiir yazmaktan bile vazgeçecekti” (Ergun 1933: XV-XVI). Neşatî Divanı’nda yer olan kasidelerinden 10’u vezin, kafiye ve redif bakımından Nef’î’nin kasideleriyle benzerlik gösterse de bunların taklit olduğu anlamına gelmez (Ünver 1986: 23). Neşatî’nin şiirlerinde, bilhassa kasidelerinde Nef’î’yi takip ettiği, hatta onunla kendisini mukayese ettiği görülse de kasidede onun derecesine çıkmadığı söylenebilir. Neşatî’nin İran şairlerinden Enverî’nin kendisini kıskandığından söz etmesi de şairane bir övünme olarak kabul edilebilir.

Neşatî’nin bu tavrı bir bakıma çağdaşı Türk şairlerinin ortak eğilimini yansıtır. Bu sebeple olsa gerek kasidelerinde Hâkânî, Zahîr-i Faryâbî, Kemâl-i Isfahânî, Muhteşem-i Kâşânî ve Rûknâ-yı Kâşânî’yi anmış, fahriyelerinde bu şairleri geçtiğini söylemekten çekinmemiştir (Ünver 1986: 19) Özellikle kasidelerinde üçlü, dördlü, beşli hatta az da olsa altılı zincirleme terkiplere yer verdiği görülür. Neşatî’nin kasidelerinde kullandığı dilin, terkipler bakımından gazellerinden daha ağır olduğu söylenebilir.

Neşatî’nin methiye nesipleri mensup bulunduğu şiir anlayışının izlerini taşıyan ifadelerle süslüdür. Şair naatlarla başlayan divanında Hz. Mevlana’dan sonra Bahayî Efendi, devrin padişahları ve vezirlerine sunulan kasidelere yer vermiştir. Bu yazıda Neşatî’nin nesiplerini kısaca tanımlanarak özellikleri tespit edilmektedir.

1. Naatler

1.1. Der Menkâbe-i Gül-i Gülzâr-ı Risâlet Máhbûb-ı Râbb-i İzzet Muhammedî'l-Mustafa Sallallâhu Aleyhi ve Sellem

Neşâtî, divanının başında yer alan na'tının nesip bölümünde kendisine hitap ederek söze başlar (Kaplan 1996: 1). Bu hitapta, yaratılışın en güzel gevheri olarak kendini, daha doğrusu insanı över. Ancak girişe hâkim olan duygu hüznün ve bunun neticesi olarak gözden akıtılan kanlı gözyaşlarıdır. Öyle ki ciğerinden kopup gelen gözyaşları ile gözlerinin kenarını süslemesi tavsiyesinde bulunur. Bu gözyaşlarının sebebi derin bir tahassürdür. Şair nesipte bir tür nefis muhasebesi yapmaktadır: Mecaz yolunda ne zamana kadar koşturacağını sorar kendine. Hakikat gözünün açılmasının zamanının geldiğini hatırlatır; gafletten uyanmasını ihtar eder. Gaflet içinde harap bir gönülle, bu salih amellerden yoksunluğun acısını dile getirir.

Neşâtî'nin nefis muhasebesi keskin ifadelerle devam eder. Şair, ibadetlerinde zevk almadığından, bir an bile haşyet duygusu yaşamadığından, kıyamet gününde mahşer korkusundan eser taşımadığından yakınıdır. Kendisini laleye benzetir kara gönüllü olmak bakımından. Menekşe gibi günahlarından utanç duyarak boyun bükmemekten huzursuzluk duyar.

Yedinci beyitten itibaren şu hikemî tavsiyeler başlar: Feleğin varlığından, zenginlikten sevinç duyma, yoksunluktan gönlünü üzüntü ile harap etme. Yani dünyadan kazandığından mesrur, kaybettiğinden mahzun olma. Allah'a yakınlık elde edenler bu yolu izlediği için kan ağlasa bile yüzün gülsün. Bu âlem su üzerindeki nakıştır. Bunu bilen lütuf ve zulümle ilgilenmez, sevinip üzülmez. Dünyayı parmağındaki yüzüğe kaş yapsan bile sonunda yok olmayacak mı? O halde dünyanın peşinde koşmanın ne manası var? Sen mahşer gününde başı açık olmayacak mısın? Bundan istisna olduğunu mu sanıyorsun? Başında altın taç da olsa kıyamet günü başın çıplak olacak. Ok gibi göğe ağsan, yüksek makamlara da çıksan sonunda yere düşersin. Bu dünyadan eteğini çekip toplayanlar çadır direği gibi dosdoğru olurlar. Sakın felsefi dedikodularla zihnini, kalbini meşgul etme.

Nesibin son iki beytinde ömrünü felsefi meselelerle geçirenlere “yazıklar olsun” der ve şu tavsiyede bulunur: Dünyevî meselelerle uğraşmayı bırak, kemik toplamaktan vazgeç de anka gibi ala-yı illiyîne uç.

Dikkat edilirse bu na't nesibinde Neşâtî'nin, eşref-i mahlûkat olan insana dolayısıyla kendisine hitap ettiği ve nefis muhasebesi yaptığı görülür. Bu bölümde şairin

dinî duyarlılığı dikkat çekicidir. Bunu ifade ederken kuru bir öğreticiliğe düşmediği söylenebilir. Nesipten şu üç beyit örnek olarak verilebilir:

Tamâm nakş-ber-âb olduğın bilen dehrûn

Olur mı lutf u sitemle güşâde vü gamgîn

Yine zevâli mukârrer degül mi fikr eyle

Cihânı mihr gibi eylesen de zîr-nigîn

Bürehne-ser mi degülsin sâbâh-ı mahşerde

Serûnde şem gibi olsa efser-i zerrîn

(K. 1/1-3)

1.2. Der Menkâbe-i Risâlet-Penâh Sallallâhu Aleyhi ve Sellem

Divandaki ikinci na'tın giriş bölümü ruz u şeb redifinin ahengine takılıp giden, giderek yelpazelenip genişleyen bir tasvir zenginliğine ulaşır. Ay ve güneş gündüz ve gece aşkın hararetiyle sabah akşam dünyaya altın ve gümüş saçıp dolaşan iki tüccara teşbih edilir. Bu iki tüccar aleme kâfur ve amber sunarlar. Ay ve güneş tabaklarında yüz çeşit meze ile gökyüzünü dolaşan iki kadehtir. Güneş ve ay dünyayı süsleyen sarı gül ve nergistir. Beşinci beyitte güzel bir tasvir vardır: Güneş ve ay, kâğıdı mührelemek (cilalamak) için kullanılan iki mühredir. Felek, hokkasından bazen birini bazen diğerini çıkarıp gösterir. Zalim felek, ay ve güneş mumuna (sönmemeleri için) mazlumların ahının korkusundan gece ve gündüz camdan başlık yapar. Felek, korkusundan güneş ve aydan iki kabak bağlayıp hayret denizinde yüzer (kabakla yüzmek eskiden beri bilinen bir tarzıdır). Ay ve güneş, felek terazisine iki kefe olup bazen müşg bazen üstübeç taratarlar. Yeni ay ve güneş "guy (top)" ve "çevgan (ucu eğri sopa)" olup dünyanın bir oyun yeri olduğunu gösterir. Güneş ve ay bazlamasını pişirmek için güya şafak ateş, yıldızlar ise kor parçalarıdır. Ay, sararmış yüzünü gördüğü güneşe yanık yaralarını gösterir. Böylece ikisi gece gündüz aşk derdinin çektirdiklerini anlatır, dertleşip dururlar. Son beyit bir iyimserlik tablosu çizer: Şair, aşkın safasına bak ki der, bu yara, bu yanma ve yakılışa rağmen ay ve güneş âleme şevk vermektedirler. Ay ve güneşin teşhis edildiği şu iki beyti örnek vermekle yetiniyorum:

Mihre dağın gösterür meh zerdî-i rûyın görüp

Bir birine derd-i ışkın arz iderler rûz u şeb

Gör safâ-yı ışkı mihr ü meh bu sûz-ı dâğ ile

Âleme olmakda yine şevk-güster rûz u şeb

(K. 2/11-12)

1.3. Kalemîyye Der Na't-ı Hazret-i Resûl Âleyhi's-Selâm

Divanda yer alan üçüncü naat bir kalemîyyedir. Neşatî, "Ey mana sözlerini donatan, mana sırlarının hazinelerini açan kalem" diye söze başlar. Şair, şuh bir bülbüle, nükteley söylemesi bakımından da tutiye teşbih ettiği kalemi, yüz dille gayb sırlarını tercüme ettiğini söyleyerek över:

İy kilk-i sühân-tırâz-ı ma'nî

Gencîne-güşâ-yı râz-ı ma'nî

İy bülbül-i şûh-ı nagme-perdâz

V'ey tutî-yi nükte-senc-i i'câz

(K. 3/1-2)

Kalemin cızırtısının gökteki melekleri raksa getirdiğini, ne zaman yazmaya başlasa füsün ve i'cazın ahenk tuttuğunu iddia eder. O gönül çekici cızırtı ney'in içine ateş düşürür. Bu kalemin eserleri satır zincirleriyle ilim erbabını hayrete düşürür. Kalemin ayağının resmi çin nakışlarını kiskandırdığı gibi hurilerin saçının süsüdür. Şiirinin parlak her cevheri temiz alın terinin ürünüdür. Neşatî, kalemini, daha doğrusu kalemin ürünü olan şiirini parlak, güç kuvvet sahibi hüma kuşuna benzetir. Çünkü bu kalemle sade güzellikleri tezyin eder, süsler, güzelliklerini ortaya çıkarır. O, süssüz güzellikleri süsler, mana ayağını seyahat yoluna koymuş, satırlar arasında gezen bir seyyaha benzetir. Nazım şehrinin Yusuf'unu ortaya çıkarmasını ister. Mürekkep hokkası kuyu, bu mürekkeple yazılan manalara da "şiirin Yusuf"u teşbihini yapar. Kaleme yüklediği asıl görev gayb hazinesinin sırlarını izhar etmek, ortaya çıkarıp duyurmaktır. Kaleminden istediği bir başka görev de can meclisinin çalgıcısı olması yani ruhu raksa getirecek güzellikte manalar terennüm etmesi, nükteden anlayanları mest etmesidir. En önemli vurgusu ise hayal çiçeklerini ortaya çıkarmasıdır. Bilindiği gibi klasik şiirde "muhayyel" olmak esastır.

2. Hz. Mevlana Methiyeleri

2.1. Der Medh-i Hazret-i Mevlânâ Kuddise Sırrehü

Hz. Mevlana (ks) methiyesi bir bahar tasviri ile başlar. Baharın sembolü güldür: Şair, gülü teşhis ederek şöyle der: Gül kırmızı elbisesini omuzuna aldı, bülbülün ötmek vaktinin tam zamanıdır. İşret bahçesinin güllerine bak; hepsi sarhoş, korkusuz ve yakaları yırtılmış. Laleler ellerinde kadehler, coşku içinde baş açık ve sarhoş:

İşret-geh-i bâğı gör ki bî-bâk

Hep gülleri mest pîrehen-çâk

Her lâle çemende câm ber-dest

Sad şevk ile cümle baş açık mest

(K. 6/2-3)

Burada tasvir edilenler güller ve laleler değil mevlevî dervişleri olsa gerek. İlahî aşkla sarhoş dervişlerin sema halindeki coşkusu böyle metaforik bir dille anlatılmış. Tasvir, bir padişah divanı manzarası içinde şöyle anlatılır: Bahçe bir divan, padişah gül: sümbül gülün şevk namesinin tuğra çekicisi oldu. Baharın güzelliğini gör ki her çiy damlası kırmızı güle o denli düşkündür ki bazen havadan olan varlığını feda eder, bazen sevinçten varlığını yok eder. Çiy damlasının eriyip buharlaşması şu güzel ifade ile dile getirilir:

Geh varını bezl ider hevâdan

Geh mâhv-ı vücûd ider safâdan

(K. 6/8)

Hz. Mevlana (ks) methiyesinde tasvir edilen tabiat manzarasında geçen çiçekler, bülbüller, serviler, sümbül ve jale hep sembolik anlamlar ifade eder. Dolayısıyla tabiat, isimler dışında reel bir gerçekliğe sahip değildir. Şairin hayal dünyasında yeniden inşa edilen bir manzaranın unsurlarıdır.

2.2. Der Midhat-ı Merkad-ı Hazret-i Mevlâna Kuddise Sırrehü'l-Aziz

Methiyenin başlığından da anlaşılacağı üzere Hz. Mevlana'nın türbesi övgüsü hakkındadır. Türbenin görünüşü bir mevlevî olan şairin gözünde bir dağ gibi görünmektedir. Şair, merhaba! ünlemi ile şiire başlar. Onu yapan mimar oldukça özenmiştir. Bu ilk beyitten sonra türbenin altın alemleri, yere bulut gibi düşen büyük gölgesi, nur-ı siyahıdır. Pencere camları o kadar şeffaftır ki gönül ve can gözüne murad güzelinin yüzü türlü yüzü görünür. Oldukça gerçekçi olan ilk üç beyitten sonra Neşatî, yeniden soyut ifadelerle yönelir: Her gece serviler Tur Dağı'ndaki ağaç gibi nur saçar. Eğer feryat ederse İsrail'in (as) surunu andırır. Türbenin harem meydanı âşık kalbi gibi seher vaktinde kapılarını açar. Bu binanın taşları o kadar değerlidir ki kırıntıları bile güneşin cevherini kıymetten düşürür. Melekler gece gündüz orayı tavaf ederler. Bu yüzden toprağı herkes tarafından kıskanılır.

Bu anlatılanlardan sonra yeniden gerçeğe avdet ederek türbenin tasvirine şöyle döner:

Nedür ol bâğçe-i dil-keş ile ol ezhâr

Nedür ol havz-ı latif ol harem-i feyz-â bâd

Bu hayât-ı ebedi-bahş o cân-bahş-ı dü dem

Nefes-i İsi ile bir midür ol ravzada bâd

(K. 7/10-11)

3. Padişah Methiyeleri

3.1. Der Sitâyîş-i Sultân Murâd-ı Gâzi

Neşatî, Dördüncü Murat methiyesine bir aşk terennümü ile başlamıştır: Yine sevgilinin yüzünü seyredip aklımızı yağmaya verdik. Güzelliğinden taze güller dererek can ve gönlü dağladım. Yanık yaraları ile donattım. Sevgili bize aşkı telkin etti. İşve o güzelin naz meclisinin sakisidir. Fitne ise onun emrine amadedir. Onun perçeminin eteğinde müslümanların evine ateş düşüren bir özellik vardır. Kıvrımlı kaşları can ipliğinde harareten kıvrılıp bükülmelere daha doğrusu sancılı acılara sebep olur. Şarabın hararetinden taze gülü terlese yani üzerinde çiy damlaları belirse taze bir keyif verir, canı sarhoş eder. Fitne her zaman o güzelin gözlerinden perişan olur, feryat eder. Onun nazının sarhoşluğu ve fettan gözleri âşıkların gönlünü meyyerest eder:

Dil-i ‘uşşâkı mey-perest itdi

Mestî-i nâz u çeşm-i fettânı

(K. 8/11)

Bu şaraba melekler güneş pençesi ile kadeh döndürse yeri vardır. Bu ifade bize sözü edilenin “ilahi aşk” şarabı olduğunu bildirir. Bu şarabın kokusu ruhanilerin dimağını güzel kokuya boğar. Eğer bu şaraptan birazı bahçeye dökülse gül goncası yüz nağme ile bülbül gibi ötmeye başlar:

Niçe mey fi’l-mesel eger bâga

Cür ‘a-rîz olsa câm-ı rahşânı

Gonçe bâ-sad terâne çün bülbül

Eyleye şuriş-i hoş-elhani

(K. 8/14-15)

3.2. Der Sitâyîş-i Sultân Murâd Hân

Geldi bir mertebe âlem ki degül cây-ı ‘aceb

İtse bülbül gibi ger gonçe gazeller taksîm

Atsa biñ şevk ile arşa külehin mihr ile mâh

İtse kuhsâra felek şîve-i raksı ta’lîm

Geldi ol dem ki alup destine sâzın zühre

Eyleye şevk ile sükkân-ı felek sûr-ı azîm

(K. 9/5-7)

Dördüncü Murat methiyesinde doğrudan padişahın Bağdat'ı fethetmesine atıfta bulunur: Yedi iklimin padişahı Bağdat'ı yeniden aldı. Bu fetih müjdesi âlemi baştan başa güldürdü, tebessüm ettirdi. Felek bu fethi ne kadar yüceltse yeri vardır. Bu fetihle dünya öyle güzellik buldu ki cennet bahçeleri dünyayı kıskanır oldu. Öyle bir mevsim geldi ki güller taksime başlasa şaşılmaz. Güneş ve ay sevinçten külahını atsa, felek dağlara raks etmeyi öğretse yeridir. Zühre'nin sazını ele alması ve gökyüzünün sakinlerinin büyük düğün yapmalarının tam zamanıdır. Felek defçisi yeniden şafağın nuruna güneş dairesini tutup büyük şevk vermektedir:

Yine nâr-ı şafaka dâyire-i mihri tutup
Virmede âleme deffaf-ı felek şevk-i azîm (K. 9/8)

Neşatî, padişahın Bağdat'ı almasını sevinçle karşılamakta, doğrudan bu fetih müjdesi ile şiirine başlamaktadır.

3.3. Der Sitâyîş-i Sultân İbrâhîm

Neşatî bazı kaside nesiplerinde doğrudan memduhunu öven ifadelerle başlamaktadır. Bu methiyesine de Sultan İbrahim'i öven şu beyitlerle başlamaktadır:

Yine âlem musahhar oldı bir Cem-taht-ı yektâya
Ki sıyt-ı izz ü şânı çıksa lâyık evc-i a'lâya
Yine hurşîd-i âlem-tâb'ı togdı burc-ı ikbâlûñ
Aceb mi gelse âlem şevk ile cây-ı temâşâya
Cihâna mihr-i rûyî saldı pertev evc-i devletden
Çıkup zerrîn-küleh bir ser-firâz taht-ı vâlâya (K. 10/1-3)

Padişah övgüsü, taç giyme merasimini ima eden mısralarla devam eder. Şair böylece cihanın güzelleştiğini, her tarafa bunun sirayet ettiğini söyler. Nesip, padişahın cülusu ile bir bahar havası yaşandığını söyleyerek tasvire devam eder. Padişahın tahta geçmesinin müjdesi ile her tarafta neşe ve sevincin hâkim olduğunu ifadeden sonra feleğin sevinçten külahını havaya attığını iddia eder. "Külah atmak" deyimini başka kasidelerin nesiplerinde de karşımıza çıkar. Bu müjde Hz. Yakub'un (as) "külbe-i ahzan"ına erişseydi bu küçük kulübenin Züleyha'nın sarayına döneceğini Hind üslubuna uygun mübalağalarla dile getirir:

İreydi ger bu müjde külbe-i ahzân-ı Ya'kûba
Dönerdi kasr-ı Yûsuf-zâr-ı ra'nâ-yı Züleyhâya (K. 10/10)

Bu müjdenin her kesimden insanın kalbine safâ bahşettiğini, bu kutlu dönemin dünyanın ruhuna taze bir hayat verdiğini beyan eder.

3.4. Der Medh-i Sultân İbrâhîm Hân

Divanda Sultan İbrahim için yazılan bu ikinci kaside bir bahar tasviri ile başlamıştır: Kuşların cıvıltıları, ırmakların coşup taşması, lalelerin açması, nisan yağmurlarının gül kokuları yağdırması, goncaların yakalarını yırtıp açılmaları, bülbüllerin feryadı ve kırmızı elbiselerle arz-ı endam eden güllerin tabiatı süslemesi nesip bölümünü süsler. Dünya bu güzelliklerle cenneti kıskandıracak bir durumdadır. Havva güzellikte ruhlara incelik letafet katmaktadır. Lâlenin içi gül-i ra'naları kıskandığından yanık yaraları ile doludur. Nergis bu duruma hayret etse şaşılır mı! Irmaklar bu servilerin aşkı ile avare olmuş çemen çemen gezip durmaktadır. Menekşe başını utançla önüne eğse, gül yine alın kırışıklığı gösterse garipsenir mi! Taze sümbül, bahçede çılgın bülbüle karşı pervasız anber kokulu saçlarını dağıtsa şaşılmaz.

Bu tasvirlerden Neşat'ın hayali bir tabiat tasviri yapmadığını ancak belli bir yeri değil bahar mevsiminde genel olarak göze görünen manzarayı resmettiği söylenebilir. Dikkat çeken bir husus da şairin bu reel tabiat manzaralarını hemen her kasidesinde olduğu gibi Sultan İbrahim methiyesinde de insan ruhu ile ilişkilendirmesidir. Bahar güzellikleri teşhis edilerek insanî duygular dile getirilmiştir. Bu durumu gösteren şu beyitler tanık olarak gösterilebilir:

Derûn-ı lâle ki pür-dâg-ı verd-i ra'nâdur
Aceb mi dîde-i nergis de olsa hayrânı

Hevâ-yı serv ile âvâre ol kadar cûlar
Gezer çemen-be-çemen geşt ider gülistânı

Benefşe olsa n'ola şermsâr ser der-pîş
Aceb mi gül yine gösterse çin-i pîşâni

Çemende bülbül-i şeydâya kârşu bî-pervâ
Tagıtdı sümbül-i ter zülf-i anber-efşânı

(K. 11/6-9)

3.5. Der Sitayiş-i Sultan Mehemed

Sultan Mehmed vasfındaki bu kasidede şair bir sonbahar manzarası çizer: son bahar gelmiş, çimenler sararmış, bahçenin bülbülleri nasipsizdir zira güller solmuştur. Dökülen sonbahar yapraklarını kastederek ağaç altlarının altınla dolduğunu söyler. Sonbahar tabiata yeni bir güzellik vermiştir. Her ağaç bazen yeşil bazen sarı elbiseler giyen bir uzun boylu güzeldir. Sonbahar, hazan yapraklarını sarartmış, bu yüzden onlara akarsulardan cetvel çekilse yeri vardır. Şair kitap sayfalarına göndermede bulunuyor. Sarı kâğıt üzerindeki yazılar altın cetvellerle çerçevesizdir. Şair bu durumla sonbahar arasında ilgi kuruyor:

Eyyâm-ı hazan irdi çemen zerd-nümâdur

Bülbülleri bâğuñ yine bî-berg ü nevâdur

Her zir-i dirâhtı çemenüñ olmada pür-zer

Üstâd-ı hazan var ise gencîne-güşâdur

Bir zinet-i nev virdi çemenzâre hazan kim

Her kûşesi revnak-şiken-i sahn-ı semâdur

Her şâh-ı çemen hüsn ile bir şûh-ı sehi-kad

Kim geydügi geh sebz ü gehi zerd kâb adur

Evrak-ı gülistânı hazan kıldı zer-efşân

Culardan aña cedvel-i sim olsa sezâdur

(K. 12/1-5)

4. Şeyhülislam Methileri

4.1. Der Medh-i Şeyhü'l-İslam Bahâyı Efendi

Neşatî Divanı'nda Şeyhülislam Bahayî hakkında iki kaside vardır. Bundan, şairin Şeyhülislam Bahayî'ye duyduğu sevgi ve saygı anlaşılabilir. Muhtemelen Şeyhülislâm Bahayî şaire bir mektup göndermiş, o da teşekkür için bu methiyeyi kaleme almıştır. Nesip mektubu öven ifadelerle başlar. İfadeleri yüksek rütbeli bir zata yazıldığını gösterecek tumturaklı ve adeta resmi ifadelerle süslüdür. Mektup gizli sırlarla doludur. Bu mektubun her tabirinde yüz ruhani zevk vardır:

Ta 'ala'llah zihî mektub-ı pür-esrâr-ı pinhâni

Ki her ta'bîr-i pâkinde nihân sad zevk-i rûhânî

Nikat-ı hattı kim sermâye-i akl-ı Aristodur

Ne mümkün olmamak derkinde diller deng ü hayrânı

(K. 13/1-2)

Şair daha sonra mektuptaki yazının güzelliğinden, manalarının insanı hayrete düşüreceğinden bahisle kişinin bu güzellik karşısında âşığın, sevgilinin ayva tüylerini ve benlerini unutacağını söyler:

O deñlü pür-tahayyül her sütün-ı nükte-amizi

Çeker zencîr-i fikre fart-ı hayretle dil ü cânı

Letâfetle müzeyyen ol kadar her nokta-i pâki

Feramuş itmek mümkün mi âşık hâl-ı cânânı

(K. 13/3-4)

Yazının güzelliği, gönül çekici duruşu insan ruhuna ferahlık ve sevinç, vicdanlara zevk verir. Bu mektubun manalarında aşırı güzellik ve incelikten bir neş'e var ki Hz. Hızır'a ab-ı hayat zevkini unutturur. Bu sebeple bedahşan la'lini kıymetten düşürse şaşılmaz. Mektup baştan başa sevgi ifadeleriyle süslüdür. Bu da iki dost arasındaki samimiyet ve sevginin belirtisi olarak algılanabilir. Bu mektuptaki nükteler perişan olan cana ruh bağışlar, ilim meydanının yegâne şehsüvarı olan Bahayî'nin şairlik kudretinin yansımaları olarak değerlendirilebilir:

Yegâne şeh-süvâr-ı 'arsagâh-ı kişver-i dâniş
Ki esb-i tab'-ı pâküñ almada gitdükce meydâni (K. 13/10)

4.2. Der Sitâyiş-i Hazret-i Bahâyî Efendi

Bahayî hakkındaki bu ikinci methiye Allah'a hamd ile başlar. Feleğin gönül yaralmasına merhem sürdüğünü söyleyen şair, feleğin artık cefa etmediğini ifade eder. İmkânsız sanılan dilek hazinelerinin kapıları birer birer açılmaktadır. Nesip kendi içinde iki kısma ayrılmış gibidir. Birinci kısım yukarıda özetlendiği gibi gelen devrin övgüsüdür. İkinci kısım ise geçmiş olan devir ile gelecek devrin bir tür mukayesesidir: O baş ağrısını arttıran devir gitti, o halde gönül kulağına ferahlık veren bir devrin gelmesi beklenmelidir. Artık sevinç dünyasını aydınlatan güneşin doğması gerekir. Âlemde keder ve üzüntü mahvolup yok oldu. Yine gönüllerde sevinç üzüntüleri sürüp çıkardı:

Gitdi ol dem ki füzûn eyler idi derd-i seri
Gelse gûş-ı dile bir rûh-fezâ nagme-i sâz
Geldi ol dem ki yine mihr-i cihân-tâb-ı neşât
Ola sad hâlet ile her tarafa tâb-endâz
Yine âlemde keder olmada mahv u nâ-bûd
Yine dillerde safâ olmada endûh-güdâz (K. 14/5-7)

5. Diğer Devlet Büyüklere ve Vezirlere Yazılan Methiye Nesipleri

5.1. Kalemîye Der Sitâyiş-i Re'îsü'l-Küttâb Hazret-i Şâmî-Zâde

Divanda yer alan ikinci kalemîye, Reisülküttâb Şâmî Efendi'ye yazılmıştır. Bu nesipte özetle şöyle bir manzara çizilmiştir: Kalem mana gelininin gözlerine sürme çekmekte, inşayı süslemektedir. Kalem sihirle hayal yolunu kateder geçer. Kalem hayal güzelinin tutkunu olup aşk ılgınlığı ile başında sevda yelleri esmektedir. Kalem i'caz

gül bahçesine siyah bahar (mürekkep) ile güzellik vermektedir. Kalem misk kokulu mana güzeline kırmızı mürekkeple kına yakmaktadır:

Ne hâme gülşen-i hâlet-fezâ-yı i'câza
Siyeh bahâr-ı letâfetle serv-i ra'nâdur

Ne hâme şâhid-i müşgin-kâba-yı ma'nâyâ
Midâd-ı sürh-i hinâ ol benân-ı zîbâdur

(K. 15/4-5)

Kalem, yeni nevalarla insana güzel duygular yaşatan hoş teranelerin mutribidir. Bu gayb sırlarının tercümanının işi, taze nevalarla insanlara yeni keyifler yaşatmaktır. Kalemin işi yeni ve nazik edalarla her dili icra etmektir. Neşatî, şiirin nasıl olması gerektiğini kalem metaforu ile şöyle ifade etmektedir:

Ne hâme mutrıb-ı şirin-terâne-i hoş-dem
Ki tâze tâze nevâlarla hâlet-efzâdur

Zihî mütercim-i esrâr-ı gayb kim kârı
Edâ-yı nâzük ile her zebânı icrâdur

(K. 15/6-7)

O belagat saçıcısının temiz üslubuna söz güzelleri ihtiyarsız çılgın gibi tutulmaktadır. Kalem satır dizilerinde ip üzerinde oynayan sihirbaz gibi cambazdır. Kalem nazlı salınışı ile hüner meydanında siyah mürekkeple şeb-diz atı gibi cevlan etmektedir. Kalem, başında aşk şarabı, yakası bağı yırtılmış, ayaklarında gönül süsleyen hurilerin saçları bağlanmış işi ağlamak olan bir âşıktır:

Şarâb-ı şevk be-ser âşık-ı girîbân-çâk
Ki kârı girye ile râz-ı ışkı ifşâdur

(K. 15/10)

Dikkat edilirse şairin kalem metaforu ile kendi şiirinin vasıflarını anlattığı görülür. Bu nesip bir tür fahiye niteliği kazanmış görünmektedir.

5.2. Der Medh-i Hazret-i Bostân-Zâde

Bu nesip genel bir dünya tasviri ile başlar. Âlem yine sevinçle dolmuştur. Artık gönüllere tasa, dert ve üzüntü nüfuz edememektedir. Coşku, âlemi öyle kuşatmış ki her üzüntü köşesi bir sevinç ve eğlence yerine dönmüştür. Âleme düşen safa feyzi, gönüllerden her türlü üzüntüyü sürüp çıkarmıştır. Âlem aynasında keder tozları kalmamış, silinip gitmiş, yerini neşe ve sevinç almıştır. Her tarafta sevinç nağmeleri yükselmektedir. Dünyada harap, yıkılmış, üzgün birileri varsa bunlar olsa olsa şarapla sarhoş olmuş kişiler olabilir:

Şimdi bir perdede olmakda hem-âvâz-ı neşât
Nevha-i mâtem-i gam nagme-i çeng u tanbûr

Mest-i sahbâdur eger var ise âlemde harâb
Ol kadar oldu cihân emn ile şimdi ma'mûr

(K. 16/6-7)

Bu methiyede Neşatî, Bostan-zâde'nin bulunduğu dönemi mübalağalı bir üslupla övmektedir. Bu nesibin subjektif duyguları terennüm ettiği söylenebilir. Şairin kullandığı ifadeler genel bir memleket manzarasını hayalî olarak çizmektedir.

5.3. Sadrazam ve Vezirlere Yazılan Methiyeler

5.3.1. Der Sitâyîş-i Hazret-i Sadr-ı A'zam Fâzıl Ahmed Paşa

Neşatî, Sadrazam Fazıl Ahmed Paşa'yı medih sadedinde yazdığı bu kasidesinin nesibinde yine "müjde" kelimesini kullanarak söze başlamıştır: Gelen, dünya memleketini süsleyen sadrazamdır. O geldiği için gönüllerden gam ve keder gitmeli, yok olmalıdır. O güneş gibidir, zerre gibi olan vatandaşlarını besler. Onun gelişinin uğuru ile şevk ve neşe artmıştır. Gönül sahipleri onun sayesinde yeniden bahtlı olsun; o, simurg yüzlü bir hümadır.

Sâyesinde baht-yâb olsun yine erbâb-ı dil
Bir hümâ-fer dâver-i simurg-sîmâdur gelen

(K. 18/4)

Bu methiyede Sadrazam Fazıl Ahmed Paşa övülürken zımnen önceki sadrazam dönemi ise eleştirilmektedir.

5.3.2. Der Midhat-ı Merhûm Sadr-ı Âli Asaf-ı Sâhib-Mekârim U Ma Âli Vezir-i A'zam İbni Vezir-i A'zam Hazret-i Ahmed Paşa

Bu kasidenin nesibinde sadrazamın kazandığı zaferle Hz. Peygamber'in (asm) ruhunu şad ettiği belirtilerek düşman kanlarını ırmak gibi akıttığı, Hz. Ali (ra) gibi bir cenk çıkarttığı söylenerek Ahmet Paşa'nın birçok düşman kalesini aldığı ifade edilmektedir. Kaleleri düşen düşmanlar memleketlerinden kaçıp cehenne me yuvarlanmıştır. Şair, düşmanların öldürülüşünü böyle zarif ve güzel ifadelerle dile getirmektedir. Kılıçtan geçirildikleri ifadesi yerine avare olup cehennemi yurt edindiklerini belirtmektedir. O, feleğe baş eğmeyen düşmanlar şimdi taşlar gibi yerlerde yatmaktadır:

Âvâre oldu dâr u diyârından ol kadar
Kim dûzah oldu her birinûn kahr ile yiri

A'dâ-yı dîn ki itmez idi çarha ser-fürû
Mânend-i senglah yatur şimdi serleri

(K. 19/4-5)

5.3.3. Der Sitâyîş-i Merhûm Hazret-i Ahmed Paşa İbn Köprülü Mehmed Paşa

Ahmed Paşa hakkında yazılan bu üçüncü kasidenin nesibi, âlemde süs ve güzelliğin arttığı, her yerin cennete döndüğünün ifade edilmesiyle başlar. Memleketin her tarafı neşe içindedir ve bunu sağlayan da Ahmed Paşa'dır. Şair, başarılı bir sadrazam olan Fazıl Ahmed Paşa dönemini çeşitli duygu ve düşüncelerle övmektedir. Her taraftan sevinç sesleri, musiki nağmeleri yükselmektedir:

Bir kûşe mi var gelmeye gûş-ı dil ü câne
Âvâz-ı safâ nagme-i cân-perver-i âlem (K. 20/3)

Sadrazamın dönemi memlekette bir sevinç havası estirmiştir. Şimdi üzüntü ve kederden eser yoktur. Bütün bu olanlar sadrazamın başarılı yönetimi sayesinde:

Bir devr-i safâ-bahş ile devr itmede gerdûn
Kim her demi olmakda neşât-âver-i âlem
Yok gerd-i küdüretten eser şimdi cihânda
Mir'ât-ı safâdur yine ser-tâ-ser-i âlem (K. 20/4-5)

5.3.4. Der Midhat-ı Mesned-Nişîn-i Sadâret-i Kübrâ Hazret-i Mustafâ Paşa

Neşatî, döneminin sadrazamı Mustafa Paşa hakkındaki bu kasidesinin nesibinde onun dönemini överek söze başlamıştır. Bu çok güzel bir dönemdir. Dünya sevinçle dolmuştur. Zaman cömertlik zamandır. Irmak sahillerini yeşillikler, çimenler, çiçekler süslemektedir. Gönüllerde aşk şarabının coşkunluğu vardır. Bu coşku gönüllerde keder, üzüntü, dert, tasa bırakmamıştır. İnsanların hatırları bu neşe ile açılmıştır. Kıskaçlıkla Cem'in kadehi kan ile dolsa şaşılmaz. Nahit, bu durumu görüp felekten yere atlasa garip kaçmaz. Bu güzel cila ile cilalanan çarhın aynasında hiç keder kalır mı?

Görüp bu hâlini nâhid aceb degül bir gün
Atlasa bâm-ı felekden olup ham-ender-ham
Bu incilâ-yı letâfetle bir dahı çarhuñ
Olur mı âyîne-i mihri jeng-yâb-ı sitem (K. 21/7-8)

Bu nesipte şairin, Mustafa Paşa'nın sadaret dönemini abartılı bir üslupla övmesi dikkat çekecek derecededir.

5.3.5. Der Midhat-ı Perverde-i Sultânî Mâhrem-i Meclis-i Cihân-Bânî Musâhib-i Şehriyârî Mustafâ Paşa

Bu methiye Musahip Mustafa Paşa hakkında kaleme alınmıştır. Nesip, bir gönül tarifi ile başlar. Gönül hem ayna hem şeker yiyen bir papağandır. Gönlün

divaneliğinden Mirrih (Merih, Mars gezegeni) sakınır. Gönülün hali akıl ile anlaşılmaz, süveyda (kalpteki siyah nokta) yer edindiği halde gözle görülmez, yeri yurdu yoktur. Bazen kirpik oklarıyla mecazi aşkla yaralanır, başında üzüntü baş ağrısı, ayaklarında zulüm dikenleri vardır. Bazen aşk üzüntüsünün kuşları ile Mecnun'un hikâyesini yaşar, bazen de kara çadırdır oturan Leyla ile aynı yürüyüşü yaşar, yani onun gibi acı çeker. Her vakit ayrı bir renge bürünür, o kadar değişikdir, binlerce rengi vardır. Bazen tamamen ortadan kaybolur. Ey ince akıllı, gönül hor görme ki gönül tufanlar doğurabilecek bir katedir. Aşkın dilini gönül bilir:

Hor bakma dile iy akl-ı tenük-mâye ki dil
Katedür katre veli katre-i tufân-zâdur

Dil bilir 'ışk zebânın ki eger şem ise ol
Bu da her şu'leye pervâne-i bî-pervâdur (K. 22/7-8)

Neşatî, bu nesipte de gönül anlatırken aslında kendi iç dünyasını tasvir eder. İfade-leri konuya uygun olarak seçilmiştir.

5.3.6. Der Sitâyîş-i Kâim-Makâm-ı Âlî-Makâm Vezîr-i Müşteri- Tedbîr² Hazret-i Mustafa Paşa

Neşatî'nin bu nesibi şükür ifadeleri ile başlayıp mübalağa ile dönemi öven beyitlerle devam eder. Mustafa Paşa'nın döneminde zevk ve safa her şeye galiptir yani üzüntü ve keder yoktur, yok olmuştur. Gönüller sevinçle dolu, göğüsler yüz türlü zevkle donanmıştır. Bu sebeple göklere sevinç sesleri, vaveylalar yükselse şaşılmaz. Gönül ehlinin uyuyan bahtı uyansa gerektir. Dünya huzur içindedir, perişan olan, dağınık olan sadece sevgilinin saçlarıdır. Herkes mutludur. Şikâyetçi olan sadece sevgilinin yanaklarında saba yeli ile hareket eden dağınık saçlarıdır. Şair, baharı tasvir eden şu beyitle nesibini bitirir:

Bahâr-ı şevk ile âlem güşâd iken neden olmak
Derûn-ı gonçe pür-hûn u benefşe pîç ü tâb üzre (K. 23/7)

5.3.7. Der Sitâyîş-i Perverde-i Sultânî Hazret-i Nişancı Abdî Paşa

Abdî Paşa methiyesinde kısa denebilecek bir nesip bölümü vardır. Abdi Paşa zamanında gönül neşe ile dolmuştur. Bu yeni dönüşle murat kadehi parlamış, insanlar –bir manada şair– muradına ermiştir. Bu gönül süsleyen devir insanlarda bir ferahlık

2 Müşteri: Yedi gezegenden biridir (Jüpiter). Bir adı da Bircis'tir. Felek kadısı olarak kabul edilir. Divan edebiyatında adalet, Hikmet-i ilahî derecesindedir. Eski metinlerde vezirler, âlimler, hâkimler bu yıldızla benzetilmiştir. Vezir-i müşteri-tedbir sözü çok kullanılır. Ahmet Talat Onay, *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*, hzl., Cemal Kurnaz, (İstanbul: 2009), 343.

meydana getirmiştir. Bu devrin taze nesimi ile gönüllerde umut gülleri açılmıştır. Cevir, cefa ve eziyet unutulmuştur. Bu öyle güzel bir devirdir ki Cem dönemi ile kıyas bile edilemez. Sevinç meclisleri kurulmuştur. Cem böyle bir meclisi asla görmemiştir. Felek insanların isteklerine uygun olarak sevinçle dönmekte, dünya baştan başa sevinç ve neşe ile bayındır olmaktadır:

Bu devre devr-i Cemi kimdür eyleyen teşbîh

Dem-i bahâr ile hîç bir mıdur zamân-ı hasâd

Düşinde görmedi Cem böyle devri ömrinde

Bu zevki bezm-i safâda Sikender itmedi yâd

Felek safâyile devr itmede murâd üzre

Cihân letâfet ile ser-be-ser neşât-âbâd

(K. 24/6-8)

5.3.8. Der Midhat-ı Hazret-i İsmetî

Neşatî, kendisi gibi şair olan İsmetî'yi bir kaside ile övmüştür. Bu kasidenin üç beyitlik nesip bölümü şöyledir: Canı sevindiren bu hay huy, gürültü patırtı da nedir? Saba, müjde ile memleketleri dolaşmaktadır. Bu öyle bir müjde ki gönülleri sevinçlerle doldurur. Bu müjdenin tesiri dünyayı neşeye boğar:

Nedür bu hây-hûy kim istimâ'ı cânı şâd eyler

Safâ-yı şevk-i müjdeyle sabâ geşt-i bilâd eyler

Ne müjde müjde-i hâlet-fezâ kim feyz-i te'sîri

Cihânı neşve-yâb-ı şevk idüp hurrem-nihâd eyler

(K. 25/1-2)

5.3.9. Kasîde-i Neşatî Berây-ı Riyâzî-Zâde

Neşatî'nin tezkire sahibi Riyazî'nin oğlunu övme sadedinde kaleme aldığı bu kasidenin nesibinde bir bahar tasviri vardır: Yine gül mevsimidir, bade içenlerin zamanıdır. Bülbül çemende sarhoştur, gazeller okumaktadır. Bülbülün kalbine ateş düşmesi mümkün mü! Mümkün değildir zira gül ateş renkli elbiselerle gül bahçesinde ortaya çıkmıştır. Sular, açılmış güllerin aksini yansıtıkları için nazlansa şaşılır mı! Nergisler aşk safası ile ellerine kadehler almışlar, goncaların testileri şarap ile doludur. Çünkü bahar zamanıdır. Bu ne güzel bir zaman ki gittikçe sevinç arttırmada, gül ve sümbül yaka paça açık, saç baş perişandır. İlkbahar rüzgârının tesiri ne hoştur!

Zihî bezm-i neşât-ef rûz-ı gülşen kim gül ü sünbül

Birisi pîrehen-çâk u biri kakül perîşândur

Hoşâ te'sîr-i feyz-i pür-safâ-yı bâd-ı nev-rûzi

Letâfetden şerer şeb-nem duhân ebr-i dür-efşândur (K. 27/5-6)

Laleler kırmızı fanuslarını hazır etseler şaşılmalı çünkü gül, bahçede yüz şevk ve coşku ile ateş gibi parıldamaktadır. Saba, bahçeleri Hz. İsa'nın (as) nefesi gibi doluşup hayat vermektedir. Gül bahçesinde çiçekleri açtıran bülbüllerin nağmeleri, terennümleridir. Bu bahçenin her köşesinde uzun boylu yüzlerce güzel salınmaktadır. Gönül cenneti o kadar feyizlidir ki pek çok mana ırmağı orada coşup taşmaktadır. Bu bir sevinç zamanıdır, gönülleri sevinçle doldurur:

Sâbâ bir lutf ile devr itmede sahn-ı gülistânı

Çü nefh-i pâk-i İsi rûh-bahş-ı cism-i bî-cândur

Behişt-âbâd-ı dili ol kadar pür-feyz-hâlet kim

Nice cûy-ı ma'ânî anda pür-cûş u hurûşândur (K. 27/8-9)

Sonuç

Neşatî'nin nesiplerinde genel olarak bahar tasvirlerine yer vermesi dikkat çeker. Bu tasvirlerde yer yer gerçek tabiat manzaraları da göz önüne serilir. Şair nesiplerinde ölçülü olup mübalağalarında genel olarak pek fazla aşırı sayılmaz. Şair, tabiat varlıklarını teşhis ederek istiare dilini kullanmayı tercih eder. Neşatî'nin mısralarında tabiat varlıkları iç âlemdeki duyguları anlatan birer vasıtaya dönüşür. Tabiatın genel anlamda şairin iç dünyasını ifade etmek için bir araç olarak değer bulduğu söylenebilir. Şair bazı nesiplerinde doğrudan memduhu ya da onun devrini överek söze başlar.

Kasidelerinde Nef'î'yi örnek alan, bir yandan da onunla yarışma iddiasında bulunan Neşatî'nin Nef'î derecesinde başarı gösterdiğini söylemek zor olmakla birlikte kendine has güzel ifadeler kullandığı, renkli hayallerle şiirlerini tezyin ettiği görülmektedir. Neşatî'nin nesiplerinin bir önemli özelliği de musikiye verdiği önemdir. Şair nesip beyitlerinde musiki terimlerinden, çalgılar ve makam adlarından sık sık yararlanmaya çalışmıştır.

Kaynakça

1. Ergun, Sadettin Nüzhet. *Neşatî*. İstanbul: Kanaat Kütüphanesi, 1933.
2. Kaya, Bayram Ali. *Neşatî*. İstanbul: Şule Yayınları, 1998.
3. *Neşatî Divanı*. hzl., Mahmut Kaplan. İzmir: Akademi Kitabevi, 1996.
4. Onay, Ahmet Talat. *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*. hzl., Cemal Kurnaz. İstanbul: H Yayınları, 2009.
5. Zehrimarzade, Seyyid Rıza. *Rızâ Tezkiresi*. trc., M. Sadık Erdağı. Ankara: Türk Dili ve Edebiyatı Kitapları, 2002.
6. Ünver, İsmail. *Neşatî*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1986.